

Viltkonsult
Jonas Malmsten

Vildsvin direkt till konsument

– har graden av överlåtelse av kött och jakttrycket på vildsvin påverkats?

Resultat från enkätundersökningar för
jägare utbildade i vildsvinshygien 2024-25

Av: **Jonas Malmsten**¹

¹ Viltkonsult Jonas Malmsten AB
Mörbytorpsvägen 303
186 94 Vallentuna
E-post: viltkonsult@gmail.com
Webb: viltkonsult.se
Mobil: 0735-646664

Inledning

I enlighet med Livsmedelsverkets föreskrifter om jägares leveranser av små mängder vildsvin och kött av vildsvin² ska jägare som önskar överlåta vildsvin eller vildsvinskött direkt till konsument gå två utbildningar, samt vara registrerad i Länsstyrelsens vildsvinsjägerregister. Den första utbildningen är en så kallad viltundersökarutbildning, för vilka olika jägareförbund ansvarar och fått utbildningsmaterialet godkänt av Livsmedelsverket. Den andra är en hygienutbildning som även den ska vara godkänd av Livsmedelsverket.

Under hösten 2024 fick Viltkonsult Jonas Malmsten AB som första aktör sitt utbildningsmaterial godkänt och kunde under november starta upp kursverksamheten. Företaget tillhandahåller digitala lärarledda utbildningar (via Zoom) samt fysiska lärarledda utbildningar. Företaget har två underentreprenörer i form av Det Lilla Extra AB (Lotta Hermansson, Enköping) som ansvarar för administrationen, samt veterinär Torsten Mörner (Viltvet Veterinärservice AB) som bistår som kursledare vid vissa fysiska lärarledda utbildningar. Utöver hygienutbildningar är Jonas Malmsten och Torsten Mörner även behöriga via Jägarnas Riksförbund (Jonas) och Svenska Jägarförbundet (Torsten) att utbilda jägare till viltundersökare, vilket har visat sig vara viktigt då efterfrågan på båda utbildningarna har varit stor. Detta intresse har resulterat i att företaget erbjuder kombinerade fysiska utbildningar över en hel dag där deltagarna går en viltundersökarutbildning på förmiddagen och en hygienutbildning på eftermiddagen.

De första sex månaderna efter de nya föreskrifternas ikraftträdande var Viltkonsult Jonas Malmsten AB ensam godkänd utbildare och efterfrågan på utbildningar var stor. Flera digitala lärarledda och fysiska utbildningar har hållits i olika delar av landet och fram till och med juli 2025 har 1190 jägare utbildats, varav 371 digitalt och 891 fysiskt på 32 olika orter i landet fördelat på 11 olika län.

Ett av regeringen uttalade önskemål i det så kallade Vildsvinspaketet³ är att på olika sätt få ut mer vildsvinskött till konsument, och där direkt överlåtelse av vildsvin (hela oavhudade vildsvin) och/eller kött av vildsvin från jägare till konsument ska vara en väg. Detta efter ha genomgått två godkända utbildningar och registrering hos Länsstyrelsen. Det förefaller även finnas önskemål att minska vildsvinsstammen lokalt och/eller regionalt, och där möjligheten till överlåtelse av vildsvin och kött av direkt från jägare till konsument skulle kunna vara ett incitament till att öka jakttrycket.

Omslagsfoto: Andreas Norin

² LIVSFS 2024:6

³ <https://jordbruksverket.se/mat-och-drycker/livsmedelsstrategi-for-sverige/sa-ska-mer-vildsvinskott-na-konsumenterna>

De av SVA utförda fokusgruppsundersökningarna bland olika jägare i landet inom ramen för ett regeringsuppdrag inom Vildsvinspaketet⁴ visade dock bland mycket annat att "majoriteten av deltagarna inte ansåg att de skulle ändra sitt jaktmönster trots att möjlighet till avyttring skulle ges".

Således kan det vara av intresse att undersöka huruvida det nya regelverket kan tänkas ha haft någon effekt på jägarnas beteenden efter genomförd utbildning och registrering. Det gäller å ena sidan om utbildade jägare har börjat överlåta vildsvin och/eller kött av vildsvin direkt till konsument, och å andra sidan om de ökat jakttrycket på vildsvin.

Vildsvinskött har idag ett antal olika vägar för att nå slutkonsument, varav leverans till vilthanteringsanläggning (VHA) är en viktig väg. Därför är det även av intresse att undersöka i vilken utsträckning jägare använder sig av denna väg. Hos de jägare som inte väljer denna väg är det även intressant och viktigt att få viss kännedom om varför de väljer att avstå. Därför har ett antal frågor lagts till med fokus på leverans (eller inte) till VHA. Dessa frågor har på förhand diskuterats igenom med företrädare för Livsmedelsverket och där erhållen information kan vara av värde i deras regeringsuppdrag⁵ om vildsvin som ska slutredovisas i slutet av 2025.

⁴ <https://www.sva.se/media/fggedonh/foerutsaettningar-foer-digitaliserad-spaarbarhet-av-vildsvinskoett-2022.pdf>

⁵ <https://www.regeringen.se/contentassets/8b78fa026d874b57bee16b0ebc443cb7/uppdrag-till-livsmedelsverket-att-utvardera-nuvarande-system-for-subventioner-av-kostnader-for-analyser-av-vildsvinskott-samt-lamna-forslag-pa-eventuella-ytterligare-atgarder-som-kan-oka-avsattningen-av-vildsvinskott.pdf>

Metoder

Informationsunderlaget till beräkningarna i denna rapport grundar sig på två genomförda enkätundersökningar.

Enkätundersökning 1 (i samband med kursutvärdering)

Den första undersökningen skickades ut direkt efter genomförd utbildning i samband med att deltagarna ombads fylla i en kursutvärdering. Där tillfrågades jägarna om de efter genomgången utbildning;

1) om de har för avsikt att öka jakttrycket på vildsvin i form av frågan "tror du att du kommer jaga och skjuta mer vildsvin nu när du genomgått den här kursen?"

2) har för avsikt att börja överlåta vildsvin och/eller kött av vildsvin, i form av frågan "Kommer du nu efter avslutad kurs börja sälja vildsvinskött?"

Tillgängliga svarsalternativ för de båda frågorna var "ja", "nej" eller "vet ej."

Enkätundersökning 2 (utskickad 1-6 månader efter genomförd utbildning)

Den andra enkätundersökningen skickades ut till alla kursdeltagare i Viltkonsult Jonas Malmsten AB:s register under juli månad 2025. Där ombads jägarna (som fick möjlighet att svara anonymt) att utöver geografisk tillhörighet (län) svara på ett antal frågor kopplade till den lokala vildsvinspopulationen, jakttryck, överlåtelse av vildsvin/kött av vildsvin, leverans till vilthanteringsanläggningar (VHA) med mera. Detaljfrågorna lydde som följer:

1. Hur många månader sedan var det du gick vildsvinsutbildningen (ca)?
2. Hur ser vildsvinsstammen ut där du jagar för tillfället?
3. Skjuter du fler vildsvin nu än före du gick utbildningen?
4. Om du skjutit fler vildsvin än tidigare, är det för att du nu får överlåta eller sälja vildsvin, eller av andra skäl?
5. Har du hunnit överlåta eller sälja vildsvin eller vildsvinskött sedan du gick utbildningen?
6. Ungefär hur många vildsvin har du överlåtit?
7. Hur ser det ut med efterfrågan på dina vildsvin/ditt vildsvinskött överlag?
8. Har du någon gång lämnat in vildsvin till en vilthanteringsanläggning (VHA)?
9. Har du lämnat in fler, färre eller ungefär lika många vildsvin till VHA efter du gick utbildningen?
10. Vad skulle få dig att öka jakttrycket på vildsvin?
11. Finns det något mer du vill framföra i den här enkäten?

De insamlade resultaten för de båda undersökningarna sammanställdes och illustrerades deskriptivt. Frågor som kunde kopplas till båda undersökningarna jämfördes statistiskt med hjälp av ett z-test i R⁶ för att få en uppfattning om de utbildade jägarna följde upp sina avsikter uttalade direkt efter genomgången utbildning i praktiken en till sex månader senare.

Bilder från fysiska lärarledda utbildningar i södra Sverige.

⁶ R Core Team (2025). R: A Language and Environment for Statistical Computing. R Foundation for Statistical Computing, Vienna, Austria. <https://www.R-project.org/>.

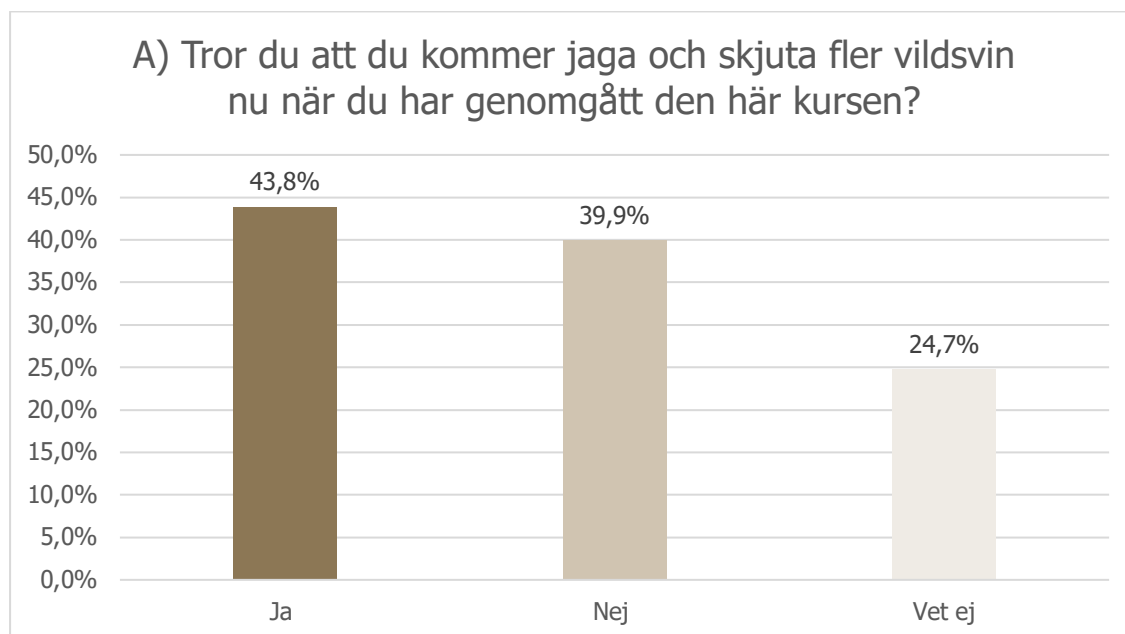
Resultat

Enkätundersökning 1

Enkätundersökning 1 skickades ut via e-post (mha kursverktyget EduAdmin⁷) inom en vecka efter genomgången hygienutbildning. Detta gjordes från den första utbildningen hölls den 7 november 2024, och till och med den utbildning som hölls den 29 juni 2025.

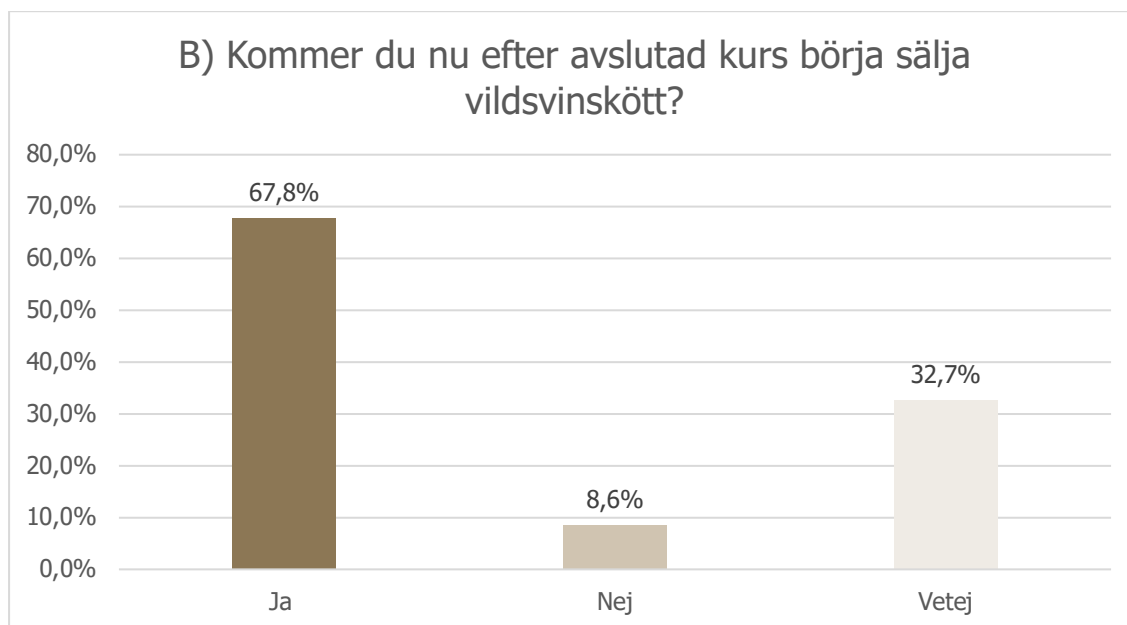
Totalt sett hade då 1190 personer deltagit i hygienutbildningen, varav 354 st (29,7%) deltagit vid lärarledda digitala utbildningar och 836 st (70,3%) deltagit vid fysiska lärarledda utbildningar. Därmed e-postades undersökningen till 1190 personer varav 692 stycken (58,2%) inkom med svar.

På den första frågan (här kallad A) rörande ett ökat jakttryck på vildsvin svarade 43,8% av respondenterna "Ja" och 39,9% av dem "Nej". Övriga (24,7%) svarade "Vet ej" (Figur 1). På den andra frågan (här kallad B), vilken avsåg ta reda på om respondenterna avsåg börja överlåta vildsvinskött efter genomgången utbildning, fördelade svaren sig 67,8% "Ja", 8,5% "Nej", och 32,7% "Vet ej" (Figur 2).

Figur 1. Fördelning av svar från 692 svarande jägare, vilka från november 2024 till juni 2025 deltagit i vildsvinshygienutbildning i Viltkonsult Jonas Malmsten ABs regi.

⁷ <https://www.multinet.com/eduadmin>

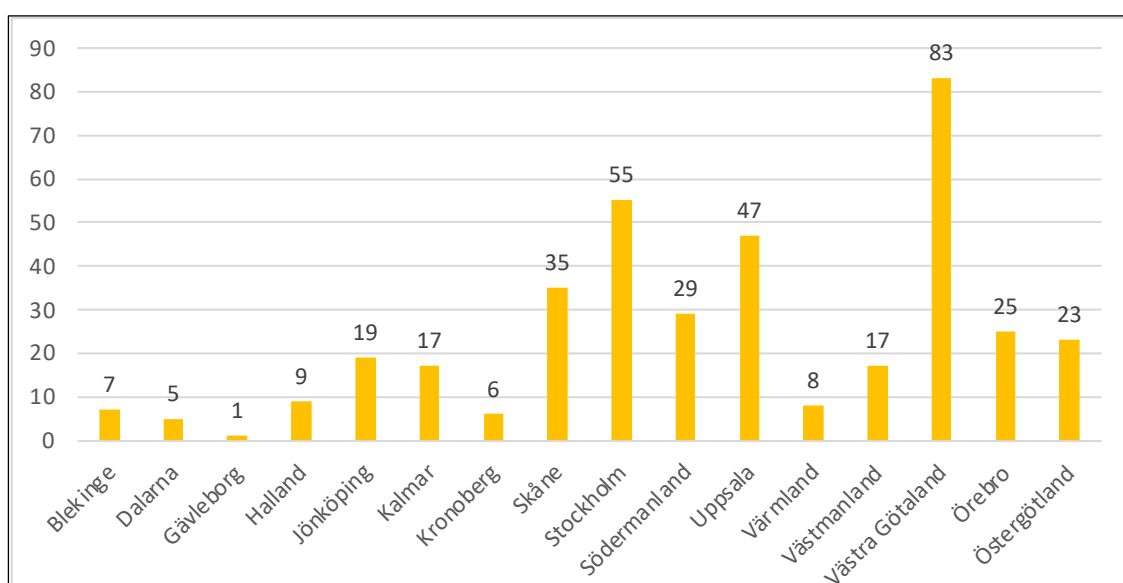

Figur 2. Fördelning av svar från 692 svarande jägare, vilka från november 2024 till juni 2025 deltagit i vildsvinshygienutbildning i Viltkonsult Jonas Malmsten ABs regi.

Enkätundersökning 2

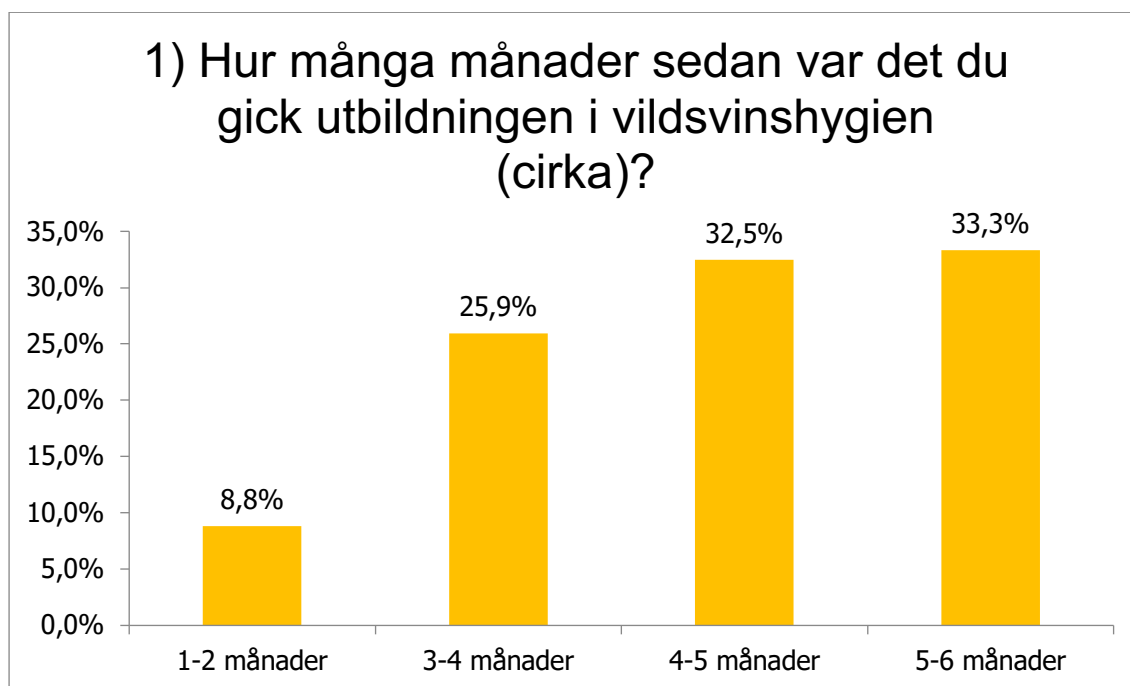
Undersökning nummer 2 skickades ut via e-post i juli 2025 till alla (1190 personer) tidigare deltagare. Deltagarna hade gått utbildningen från och med den första utbildningen den 7 november 2024 till och med den 29 juni 2025. Det inkom 386 svar, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 32,4%.

Den geografiska fördelningen av respondenterna (386 svar) fördelade sig enligt Figur 3.

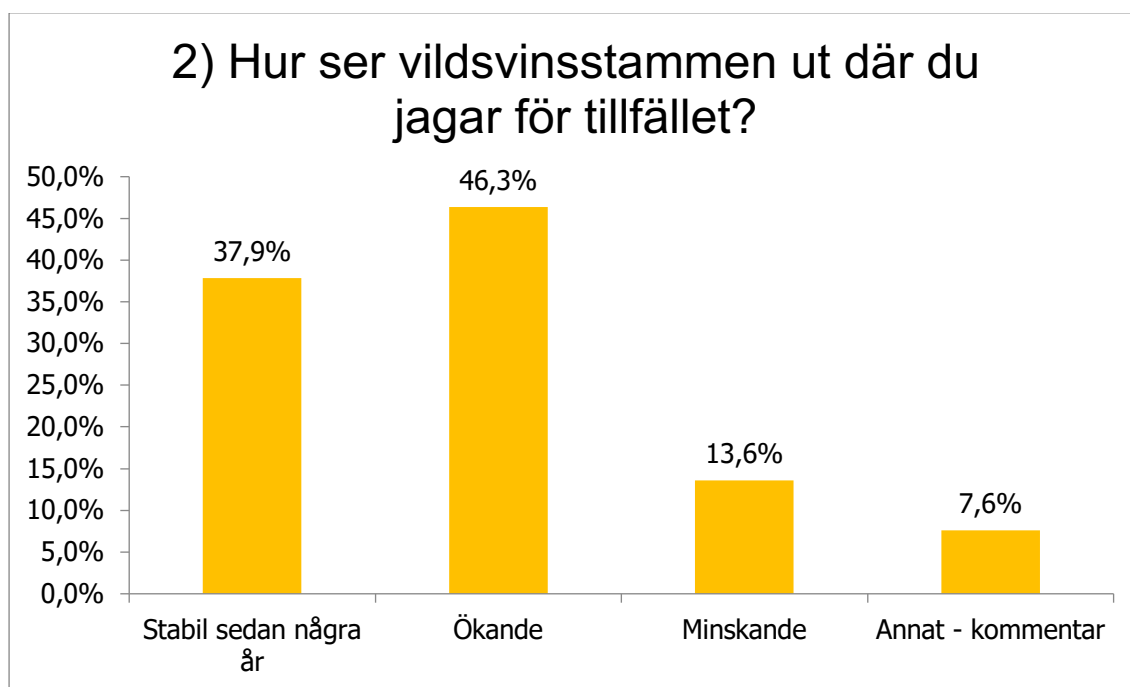

Figur 3. Geografisk fördelning på länsnivå av 386 respondenter i enkätundersökning rörande överlåtelse av vildsvinskött i regi av Viltkonsult Jonas Malmsten AB.

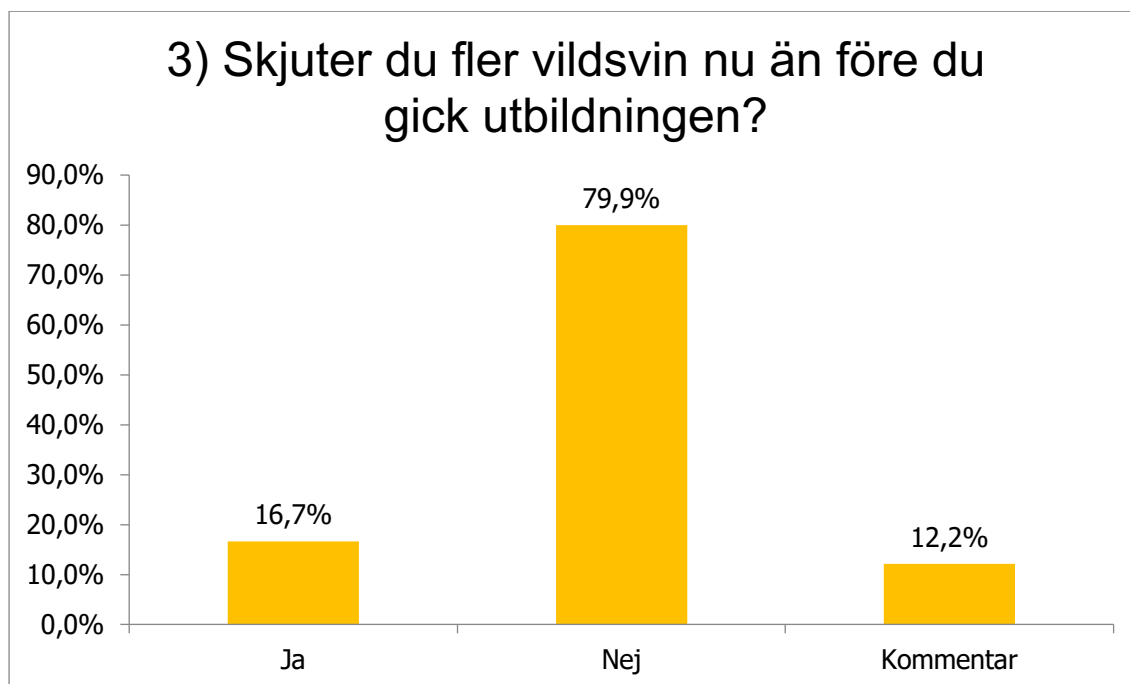
Nedan följer diagram (Figurer 4-14) från resterande frågor (Fråga 1-10 enligt "Metoder" ovan) i den andra enkätundersökningen.

Figur 4.

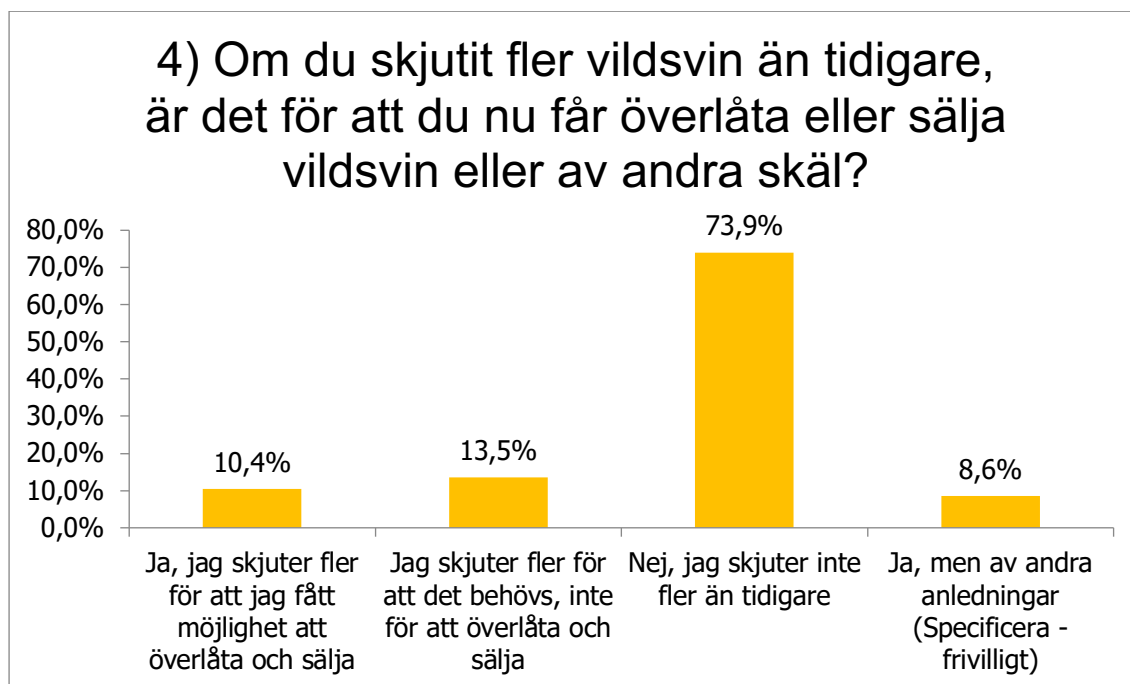
Figur 5.

Figur 6.

Urval av kommentarer till Fråga 3

- Jakten har ej kommit i gång ännu för mig, det är många suggor med kulingar just nu men det blir någon galt i emellanåt ser fram emot hösten dåligt med spannmålsodlare i mitt område så det blir mycket åteljakt
- Det finns fler att skjuta nu.
- Nej, inte haft tid
- Har ingenstans att jaga vildsvin på just nu
- Jagar på flera platser. På de flesta är det ökande stam men på vissa minskande. Skjuter lite mindre än innan men beror på antalet dagar i skogen samt skydds jakt minskat något
- Nej jag har inte kommit igång ännu, mycket på agendan.
- Har inte haft tiden för jakt ännu men det kommer
- Jagar mindre under våren/tidig sommar
- Hinner inte just nu
- Normalt jagar jag inte under sommaren maj-augusti, Skjuter endast "störande" vildsvin under denna period.
- Stammen ökade under 2024. gav mer jakt 2025.
- Varit ute lika mycket men få vildsvin ute.
- Nu finns möjligheten att göra fler produkter av vildsvinsköttet.
- Stammen är sakta på väg uppåt hittills har vi inte behövt sälja vidare men vi kommer snart dit
- Ungefär samma avskjutnings nivå, då man skall ha tid och plats för att ta hand om det fällda viltet.
- Det finns ej så mycket vildsvin på mina marker just nu
- Vi har inga våldsamma ökningar på stammen men ändå en ökning.
- Jagar lika aktivt som tidigare, d.v.s. mycket.
- Stammen gått ner
- Är i början på eskalering av stammen. Skjutit tre sista året.
- Har inte skjutit någon gris i år
- Det är bara ett halvår sedan jag gick utbildningen och har sedan dess skjutit fyra stycken, väldigt trög jakt på årsgrisar i våras
- Behöver förbättra förutsättningarna för att ta hand om köttet
- Jag skjuter ca 70 om året stabil avskjutning vi är rädda om dom för vi har knappt någon älg här.

Figur 7.

Urval av kommentarer till Fråga 4

- Jag är ganska ny inom vildsvinsjakten. Inte fått chans att skjuta en gris än
- skyddsjakt spannmål
- Jag skjuter inte fler ännu än tidigare. Möjligt att det kommer att öka framöver.
- Jag vill även överlåta och sälja, men trögt att hitta köpare utan att "ge bort" köttet.
- Vi har skjutit ner stammen på grund av att den var för stor. Skjutit 115 vildsvin på 1000ha.
- Blivit mer vildsvin i grödorna
- Hjälper vänner i deras marker
- Trevligt att överlämna till markägare och husägare som blivit påverkade av vildsvinen.
- Men överlåter/säljer då det ger mer utrymme i frysen för annat.
- För att jag lagligt kan överlåta köttet
- Jagar inte nattetid lika mycket längre, men hade jag gjort de lika mycket som tidigare hade jag skjutit mer för att jag numera kan bli av med köttet.
- Har en viltdepå vilket är betydligt smidigare än att hitta kunder och sälja själv betydligt mindre arbete också
- Sälja är ren bonus som kan betala ammon. Vi måste skjuta för att skydda grödor och vallar.
- Ökade skador på fält.
- Har skjutit mera i år men inte här utan på andra ställen
- Dela först och främst i jaktlag , så alla få lite kött först
- Skulle skjuta fler om det fanns
- En kombination av att det dels behövs samt att jag nu har möjlighet att sälja/överlåta kött.
- Det är oregelbundet, jagar mest på höst-vinterhalvåret
- Skjuter vid tillfälle, dålig fart på åtlarna på sommaren
- Mera skyddsjakt
- Avskjutningen är stabil.
- Hålla koll på individer så att rätt djur sparas mm
- Även för arrendatorns skull (skademinimering)

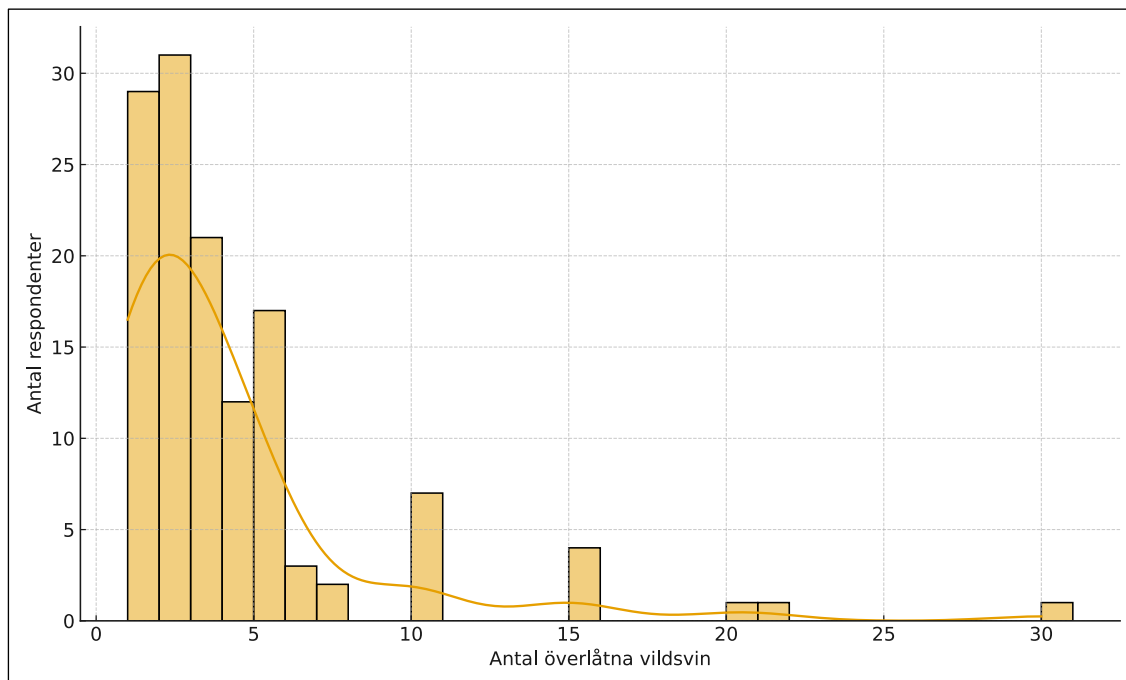
Figur 8.

6) Om ja – ungefär hur många vildsvin har du överlåtit/sålt?

Antal svar	133
Ej svar	253

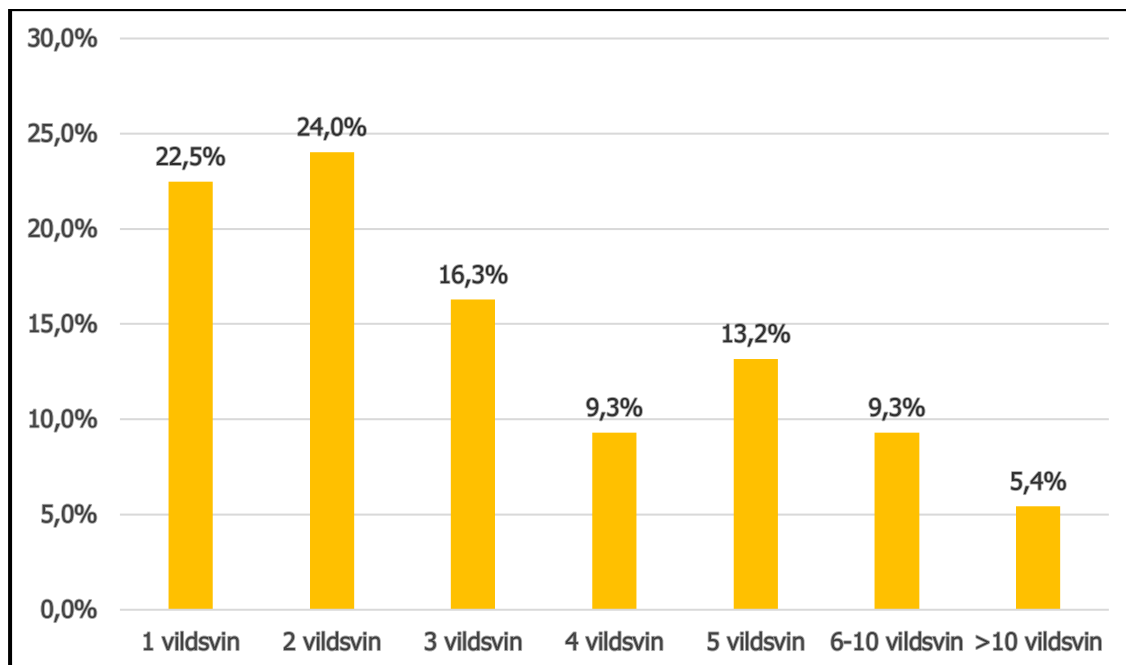
Av de 133 svaren fanns siffror överstigande noll vildsvin i 129 svar. Därmed korrigerades antal användbara svar till 129 st. Siffersvaren på denna fråga (1-30 vildsvin) adderades, och i de fall svaren angavs som "2-3 stycken", "5 kg" eller liknande så användes det högre talet när respondenterna svarade i antal vildsvin. Här bör noteras att om en jägare väljer att överlåta en mindre del kött från ett fäلت vildsvin för att sedan behålla resterande mängd kött för eget bruk, så räknas det som ett överlåtet vildsvin. Totalsumman överlåtna vildsvin uppgick till 520 stycken, vilket per "användbar" respondent ger ett genomsnitt av 4,03 överlåtna vildsvin per jägare under perioden (medianvärde 3 vildsvin). Utslaget på alla respondenter ger det ett genomsnitt på 1,35 vildsvin per utbildad jägare som valt att delta i enkätundersökningen.

Siffersvaren sammanställdes i ett diagram nedan (Figur 9) där antal överlåtna vildsvin (eller vildsvinskött) ses på x-axeln och antalet respondenter ses på y-axeln. Fördelningen av data i diagrammet är inte normalfördelad.

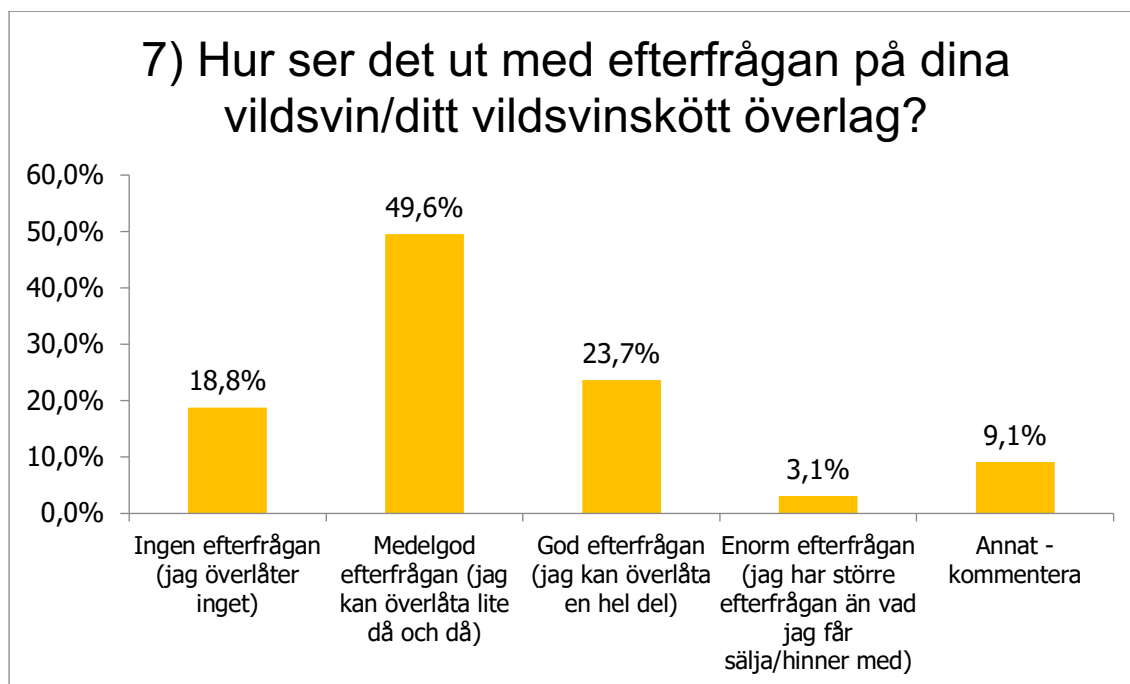

Figur 9.

Fördelning av de 129 användbara svaren grupperades i diagrammet nedan (Figur 10).

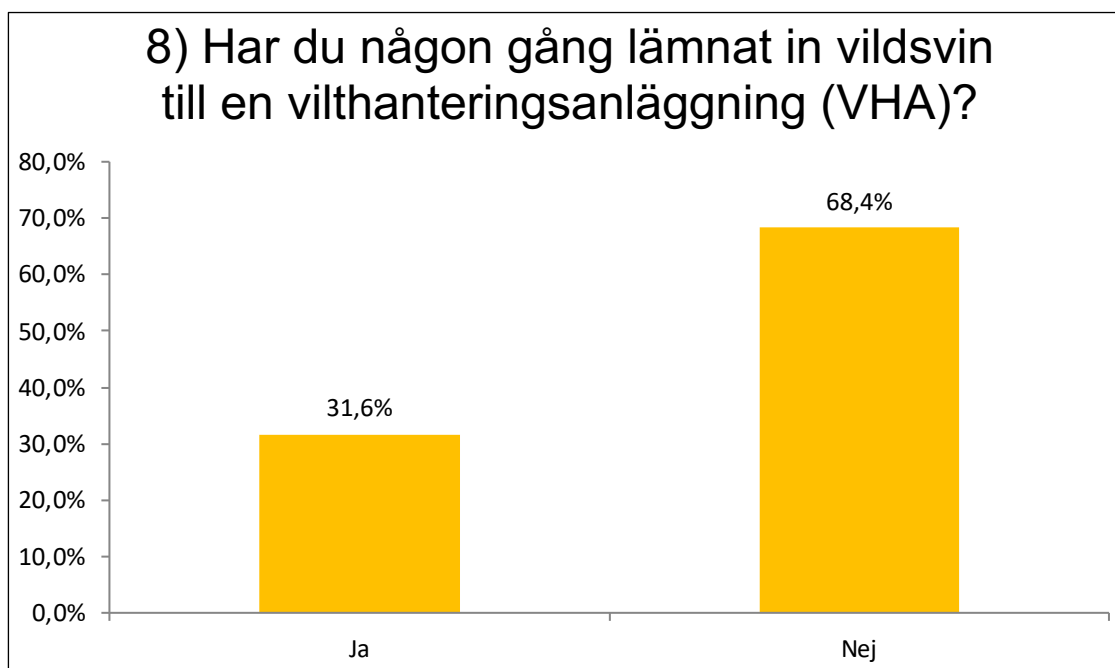
Figur 10.

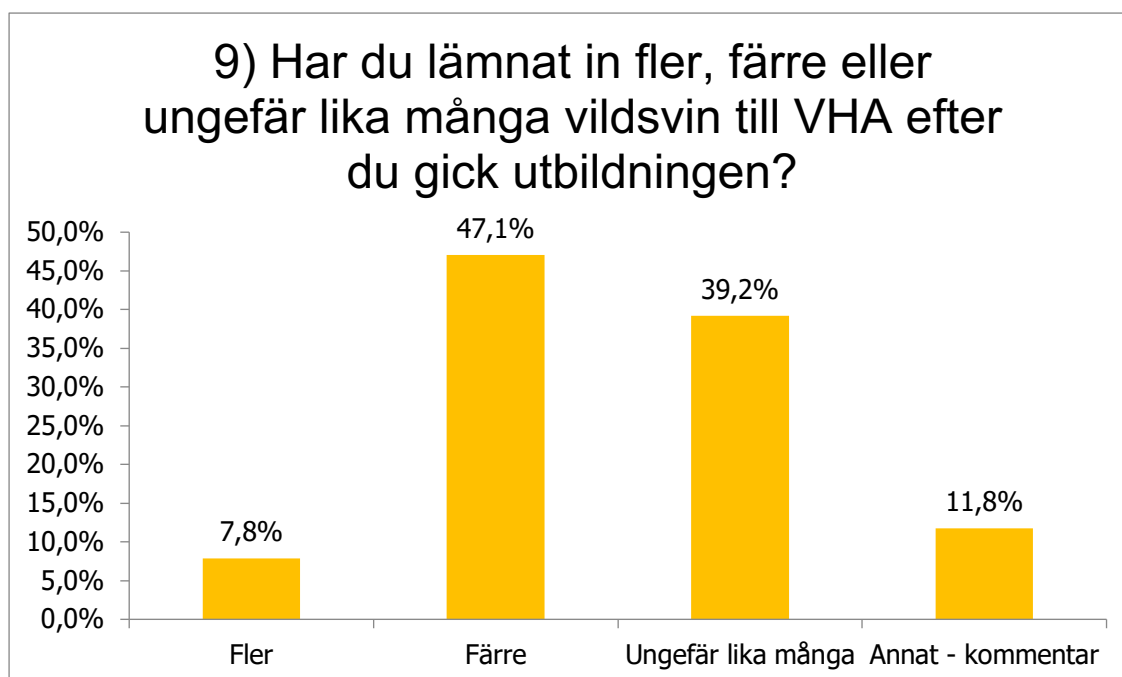
Figur 11.

Urval av kommentarer till Fråga 7

- Inte kommit upp i antal så försäljning har varit aktuell
- Fått massor av förfrågningar. Dock har det minskat på vildsvin där jag jagar pga. varg och lo.
- Ingen direkt efterfrågan. Har bara fått frågan av en person
- Efterfrågan är liten just nu, men har varit i kontakt med en vilthantering som vill köpa när jag har börjar skjuta av
- Har någon som frågat men jag har bara skjutit för eget bruk nu.
- Har inte anmält till länsstyrelsen att jag gått kursen eftersom det var så invecklat med hela förfarandet med att sälja kött
- Finns ingen anledning att sälja i mitt fall
- Tror inte avskjutningen ökar med dessa nya regler
- Vet ej ännu. Kan men vill inte. Köttet delas först inom jaktlaget. Köttet som blir äts upp hemma
- Om jag skjuter flera så finns möjligheten att sälja vidare
- Än så länge har jag inte kommit upp i dom 10 som är tillåtna att sälja kött ifrån. Men, det skulle kanske ändras så att det är möjligt att få sälja kött från flera än 10.
- I vår del av Sverige har inte volymen kommit till att det jägare säljer ännu men marknaden frågar efter viltkött.
- Har inte riktigt undersökt marknaden utan säljer till släkt och vänner. Lite tveksam till att skylta öppet med att man är jägare pga vill inte skylta med att man har vapen hemma.
- Finns fortfarande en viss skepsis hos konsumenter kring vildsvin och det förträffliga kött som de har. Handlar mycket om handhavande och tillagning, där många har tillagat köttet med för hård stekning med följd av torrt kött eller inte kunnat krydda, ta bort fett, mm.
- Det korta stoppet med förbud för rökning har styrt MIT intresse att skjuta nu har förfrågan ökat
- Jag säljer det jag inte ger bort till mina markägare/grannar, prioritera att sälja större grisar typ 50+ kg
- Eftersom jag endast sålt till en liten krets av bekanta kan jag inte uttala mig om efterfrågan.
- Inte hunnit ännu. Men jag vet att efterfrågan är stor.

Figur 12.

Figur 13.

Urval av kommentarer till Fråga 9

- Tar hand om det själv nu
- Jobbar för att min kommun ska börja ta emot
- Tack vare att Gårdsvilts kylcontainrar finns i Dylta Bruk samt Skyllbergs Bruk. Har dock inget att göra med kursen.
- Har inte skjutit några vildsvin då vi har haft väldigt lite av dom och försöker nu bygga upp stammen igen.

Figur 14.

Urval av kommentarer till Fråga 10

- Att jordbrukare skulle slå på sina marker utan att kräva betalning för jakten och kött
- Tid finns men där jag jagar är det just nu ont om svin. Bönderna behöver oxå göra sig hörda så man kan hjälpa till. Exempel sätta ut en skylt vid vägen att hjälp önskas med avskjutning.
- Har god tillgång till jakt på gris. Det är dock mer klagomål än det finns gris. Generellt känns det fortfarande som att många ser vildsvinen mer som skadedjur än som en nyttig naturresurs. Bönder som vill ha hjälp har oftast ganska god tillgång på gris, medan privatpersoner ofta ringer och är oroliga om en gris har bökat i deras trädgård 1 gång.
- Om man kunde sälja fler än 10st styckade
- Om fler var villiga att köpa och betala ett skäligt pris för köttet.
- Om djurunderlaget är så pass så att jaktlaget allmänt kan godkänna att vi jagar för att sälja så kommer jag att göra det.
- Både att VHA skulle betala bättre, samt att jag hade mer tid att jaga.
- Om korvförsäljningen var tillåten
- I mitt område finns tillgång till depåer (VHA) Tycker det är det bästa alternativet med tanke på bland annat livsmedelssäkerheten
- Fler VHA & bättre betalt! De kan kräva blyfria skott och rensa bort mindre mängd, avdrag för dåliga skott etc. Men bra betalt om bra hanterat. Idag glest mellan VHA, oklart om de har plats, låg ersättning så det krävs ett antal kroppar för att åka dit.
- Om det var enklare att lämna hela djur till restaurang och/eller sälja direkt till mindre butiker o restauranger
- Mer tid att jaga samt att det fanns mera gris
- Mer tid, mer förståelse från frun, bättre utrustning, bättre slaktbod med bl.a. kylrum istället för kylskåp.
- Jagar gris 3-4 ggr/ vecka
- Att bönder som klagat på vildsvin släpper till exempelvis jakt i vetefält om ordinarie jaktlag inte ställer upp. Vi har tyvärr LRF som ligger på att man ska jaga vildsvinet på en del icke lämpliga sätt och jag tror att synen på skadorna minskar hos markägaren om det skjuts vildsvin just där de gör skada. Meningen med att låta annan jaga är inte heller att man vill ha betalt för denna typ av jakt. Man kan inte både ha och äta kakan.
- Väldigt mycket gris i spannmålen just nu. Då det är väldigt fint vete blir det svår jagat då grisarna försvinner i spannmålen. Kantzoner hade underlättat.
- Möjlighet att få sälja kött från flera än 10/år för det kan ju hålla igen lite rent generellt gissar jag beroende på hur långt man har till en VHA. Sedan beror det ju på vad man har för möjligheter att ta hand om köttet i värmen också. Om VHA betalade bättre. (Det gick inte att ange flera val)

- Jag förvaltar en vildsvinstam och då styr förvaltningen hur mycket som jagas och skjuts.
- Om jag kunde lämna in på ett smidigt sätt i närområdet samt fått bättre betalt. Närmaste har sänkt ytterligare sen utbildningarna började.
- Få upp intresset hos konsumenterna att köpa vildsvinskött från oss lokala jägare. Här behövs det nog allmän konsumentupplysning om köttet och dess förträfflighet.
- Om det skulle uppkomma ett problem, då får jag öka takten.

11) Finns det någonting mer du vill framföra i den här enkäten?

Urval av kommentarer till Fråga 11

- Bra utbildning avseende hygien mm!
- Tycker utbildningen var toppen och har stor nytta av det jag lärde mig!
- Torsten är en mycket god pedagog och utbildare.
- Det jag vill nämna är att kursen och materialet är mycket bra.
- Jonas Malmsten är en helt fantastisk lärare. Jag gick kombinationskursen och det var hur bra som helst.
- Ju enklare det blir att avyttra kött desto bättre. Fler VHA och så bra betalt som möjligt.
- Tror VHA generellt måste bli bättre på och förädla kött, göra korv, styckdetaljer osv så dom får mer betalt och därmed får vi jägare lite mer betalt i slutändan.
- Kursen var suveränt och nyttig men hittills har inte haft mycket tid att jaga de vildsvin jag skjuter går åt inom familjen, men snart ska jag börja med jakten för fullt.
- Kan tycka att regelverket är krångligt och töntigt framförallt i hur många man får sälja per år
- Jag tycker det är orättvist att vildsvinen framstår som "problem" Vi vill jaga och djuren måste ju få äta något! Vet att vs kan orsaka problem på grödor men vi måste lära oss att hitta ett sätt vi hittar balans. Å andra sidan kommer väl snart vargen ta över och då behöver vi nog inte behöva bekymra oss längre.
- Bra och allmännyttig utbildning för jägare som var nyttig ändå även om jag inte jagar eller hanterar så mycket vildsvin idag men kanske kan göra framåt om stammen ökar på mina jaktmarker
- Att alla som har gått utbildningen och kan sälja skulle kommunen ha ett register så folk/restauranger kan kontakta för köp eller boka vildsvins kött eller färs vid tillgång.
- Ekonomiskt stöd för mörkersikte hade fått mig att jaga mer då jag inte känner att jag har råd med det idag och därmed är begränsad att jaga med lampa och tillräckligt god sikt.
- Finns en viss efterfrågan men väldigt omständigt att göra det efter konstens alla regler så min bild är när jag hör omkring med andra är att det många vet att man nu kan få överlåta men kanske inte kunskapen hur man ska gå tillväga. Även de som gått kursen tycker kraven är för omfattande för att göra det lätt, enkelt och rätt att sälja utan att gå via VHA. Tror det fortfarande är för komplicerat för att ge stor effekt på att sälja enligt gällande regelverk och är nog i ärlighetens namn mycket som överlåts från jägare till bekanta som inte påverkas/bryr sig om regelverket. Måste vara enkelt att göra rätt. Bättre tillgång på VHA skulle göra stor skillnad tror jag. Många är intresserade att skjuta något vildsvin och fylla sin frys men sen är det bra för de inte har lätt avsättning. VHA som kan ta emot och ge ersättning för ammunition och transport tror jag många skulle vara nöjda med och leverera in till om det bara fanns tillgängligt. Framförallt sommartid när det skjuts många vildsvin i spannmålsfälten.
- Avsättning för viltköttet finns men tyvärr har man ett arbete att sköta så tiden för jakt är begränsad. Det köttet man får går det mesta till egna hushållet. Just i mitt område så viker stammen nedåt också. Vi har varit duktiga på att skjuta bort. Vi har heller inga bömskador på vallarna eller skador i grödorna.
- Om det finns möjlighet att se till så att livsmedelsverket gick ut brett till kommuner/landsting mfl och informerar att de kan ta emot/köpa direkt från jägare så skulle det uppskattas
- En bakgrund till att det inte säljs fler vildsvin efter än innan är för att det redan såldes/gavs bort vildsvin innan regeländringen. Sannolikt kommer det fortsätta att säljas utanför systemet (dvs utan allt krångel som kom med regelverket). Se till att minska krånglet och skapa möjligheter för lönsamma VHA samtidigt som man tydligt och faktabaserat pekar ut problemområden där man förväntar sig och krav ställer för en förändring. Keep it up!
- Har precis kommit igång med jakten i spannmål, jagar väldigt lite under våren därav få vildsvin. Lite för tidigt med enkäten.
- Se till att man får fortsätta göra korv av vilt utan en massa krångel
- Det borde vara tillåtet att sälja korv som är gjort av en godkänd tillverkare. efterfrågan är stort i Haninge.

- Tycker att utbildningen inte motsvarade det jag förväntade mig i grundläggande kunskap när gäller avhudning hygien putsning av viltkroppar. Är förvånad att utbildningen är tillräcklig för att få sälja viltkött direkt till konsument
- Antalet säljbara vildsvin efter utbildning, 10+10, är alldeles för lågt satt. Två bra veckor så är det uppnått. Att skicka "uppåt" :-) Stimulera en bra och ökad hantering. Jaktlag/Markägare skulle kunna söka stöd för att modernisera "slaktboden". Det skulle ge bättre köthygien, mer flyt i hanteringen - (mindre olust att skjuta kl.03) och därmed fler skjutna vildsvin vilket skulle ge ett ökat inflöde av bra hanterad råvara till VHA och konsument. Vildsvinskalkylen idag är ingen stor hjälp men samhällskostnaden i form av skador på gröda kan bli stor på sikt (självförsörjningen).
- Bra med utbildningen som jag gick. Ger mig fler möjligheter. Kombinationen av att jaga och att ta hand om köttet sätter den största begränsningen i antalet skjutna vildsvin när det gäller skador på växande gröda. Tillgången till kylrum och rätt ställe att hantera det skjutna djuret. Från Juli är detta löst och vi kan jaga mer än vanligt under kommande månader.
- Registreringen i förbundet vet jag ännu inte om det fungerat
- När det nu blev möjligt att lämna in kött för tillverkning vildsvinsprodukter, så kommer mer vildsvinskött att komma ut på marknaden. Vilket jag tror var mycket bra.
- Att ha den rätta utbildning gör det möjligt för mig att ge bort vildsvinkött utanför jakt/ familj krets utan att bryta mot lagen. Om man bryta mot lagen av godhet, så utsätta man sig själv för en besvärlig situation.
- Negativt att delar av Södermanland plötsligt ingick i riskområde för radioaktivt cesium, framkom inte förrän privatpersoner fick rätt att sälja/överlåta vildsvin. Minskar lusten att sälja vildsvin då både trikin och cesiumprov behövs. Detta har fått mig att avstå från att sälja vildsvinskött då möjlighet till provtagning-cesium är mer begränsat till endast två aktörer som dessutom inte är lika smidiga att jobba med som flertalet aktörer för rena trikintester.
- LRF måste bemötas på ett sätt som gör att de inte vill tillåta oetiska sätt att jag vildsvin.
- Att det fortfarande inte går att som jägare avyttra vildsvinskött till detaljhandeln eller storhushåll utan att det måste passera VHA (vilket medför kostnader) är det som gör det oattraktivt att försöka.
- Efterfrågan har varit lägre än vad jag trodde att den skulle vara. De som fått/köpt kött har dock överlag tyckt att det varit väldigt gott.
- Största hindret för mig att sälja är cesiumtestet. Dock verkar kursdeltagarna uppfattat frågan om cesiumtest olika. Verkar oklart om det behöver tas cesiumtest eller inte...
- Det verkar som priserna är enormt mycket varierande på vildsvin Beroende på var i landet man säljer. Tyvärr betalar vha väldigt dåligt och detta gör att man hellre kan göra hundmat av vildsvinet. Då när det inte konsumenter.
- Tack så jättemycket för att det följs upp.
- Bra att det finns ett regelsystem/ kontrollsystem och spårbarhet dock så tror jag ej det kommer ge den effekten som förmodades. Tror det skulle kunna bli bättre med tex ytterligare utbildning eller liknade hos jägare i nivå för att kunna sälja till detaljhandeln Kanske förenkla regler kring vilthantering/ anläggningar. Eventuellt skippa kravet/ ledet helt på vilthanteringsanläggningar för att kunna få ut det till exempelvis detaljhandel. Är väldigt få som lämnar in det på en sådan anläggning för att sedan sälja vidare. Alldeles för dyrt och även logistik med att lämna / hämta ev vilt.
- Den stora förändringen för oss är att vi slipper äta i princip bara vildsvinskött eftersom vi kan sälja nu. Gott att blanda med annat vilt, det sålde vi innan
- Jag kommer definitivt börja utnyttja min kunskap och de lättade reglerna när vi börjar jaga vildsvin igen.
- Lämnar du in en vanlig trikin analys får du kryssa i en ruta att du lovar att inte sälja vidare. Bör finnas ett register på utbildade jägare så vi slipper fylla i extra papper vid analyser. Detta gör det krångligare och man väljer att låta bli att sälja av den anledningen
- Bättre betalt och eventuellt samordning med jakt genom länsstyrelsen? Att bönder/ likande som har problem kan anmäla intresse att få hjälp med jakten.
- Vet ej om ja får "annonsera" om att sälja vildsvin
- Nackdelen med att få sälja är att vissa skjuter mer på sin mark än marken bär bara för att tjäna pengar på det. Någon form av kontroll på försäljning vore bra. Tyvärr säljs mycket svart av jägare utan utbildning.
- Tyvärr har den afrikanska svinpesten gett en negativ klang av vildsvin hos konsumenterna, vilket innebär en viss ovilja att köpa vildsvinskött.
- Ett stort problem för privat bruk och försäljning är hur man kan bli av med slaktavfall. Jag tycker att det är konstigt att den frågan inte tagits upp. Avfallet ska brännas upp eller grävas ner. Ej tillåtet att lämna i återvinningscentral? Omöjligt gräva ner om man inte bor i skogen.

- Jagar i Eskilstuna Kommun och där är det krav på cesiumprovtagning. Det är komplicerat och dyrt så har jag ej kunnat uppfylla kraven för vidareförsäljning.
- Ja tack för en bra kurs
- Problemet att lämna till restaurang e dyl. Ingen sådan finns som har möjlighet att ta emot med dagens bestämmelser, då man bara får sälja till den som skall konsumera direkt utan mellanhänder
- Att SVA kan ta cesiumprovet också
- Skulle vilja veta om det nu är möjligt att sälja köttet förädlad ex färs korv saltad rökt skinka? Var lite oklart då jag gick utbildningen (var med på den första)
- Uppskattade era båda utbildningar, de bekräftade mkt av det jag lärt mig genom åren, men också många nya/goda råd, Tack!
- Jag har ganska mycket tid jag kan lägga på jakt, men det finns inte tillräckligt mycket vildsvin där jag jagar för att det skulle ge ett bättre resultat om jag ökade mina jakttillfällen.
- Bra att det nu går att sälja lagligt men förtegen del förändrar det nog inte så mycket.
- När bestämmelserna om att inte få lämna kött till charkuterier för korvtillverkning och återtag för eget bruk kom så slutade jag att jaga vildsvin. Alternativet att lämna till VHA är uteslutet eftersom priserna är helt uppåt väggarna. Sälja grisen till VHA har jag gjort men det kostade mig mer i ammunition och bränsle att få dit grisarna än vad jag fick betalt.
- Fortfarande för mycket krångel med siffror och kontroll. Ingen smidig hantering.
- Det tar tid att etablera nya försäljningar Men att vi nu kan sälja kött är ju helt klart en förutsättning för att vi skall kunna börja ett nytt kapitel i grisförvaltningen i Sverige
- Ja låt oss sälja fler än 10 vildsvin per år färdig styckade. Jobba hårt med den frågan då kommer avskjutningen att öka med. Långt mellan vilthanterings anläggningarna här i Blekinge inte värt att köra med de dåliga priserna sen ljuger de om vikterna så satans.

Jämförelse mellan undersökningarna

Svarsfrekvensen skiljde sig mellan undersökningarna och där frekvensen i den första undersökningen var högre än i den andra (58,2% respektive 32,4%).

De två frågorna i den första undersökningen jämfördes med två av frågorna i den andra undersökningen. Detta för att svaren i den andra undersökningen kan användas som ett utfall. Här kopplades fråga A ("Tror du att du kommer att jaga och skjuta fler vildsvin nu när du genomgått den här kursen?") med den uppföljande fråga nummer 3 ("Skjuter du fler vildsvin nu än före du gick utbildningen?"). Andelen respondenter som svarade ja på frågan var 43,8 % i den första undersökningen och 16,7 % i den andra. En statistisk jämförelse visar att denna skillnad är signifikant ($z = 8,99$, $p < 0,00001$).

Svaren på fråga B ("Kommer du nu efter avslutad kurs börja sälja vildsvinskött?") i den första undersökningen jämfördes med den uppföljande fråga 5 ("Har du hunnit överlåta eller sälja vildsvin eller vildsvinskött sedan du gick utbildningen?") i den andra undersökningen. I den första enkätundersökningen svarade 67,8 % av respondenterna jakande på den aktuella frågan, jämfört med 37,8 % i den andra undersökningen. Den statistiska jämförelsen av resultatet visade ett z-värde på 9,54 och ett p-värde $< 0,00001$, vilket visar att skillnaden är signifikant.

Diskussion

Utfall överlåtelse och jakttryck

Resultaten och tolkningen av dessa kopplat till båda undersökningarna har sina styrkor och svagheter. Det tydligaste som framkommit är de två utfallen kopplade till överlåtelse av vildsvin och vildsvinskött samt ökat jakttryck på vildsvin. Betydligt färre respondenter har överlåtit vildsvin eller vildsvinskött en till sex månader efter genomgången utbildning än vad som uttrycktes direkt genomgången utbildning. Vidare så är det betydligt färre som har ökat jakttrycket en till sex månader efter genomgången utbildning jämfört med andelen som har uttalat en ambition att öka jakttrycket i undersökningen som genomfördes direkt efter genomgången utbildning.

Dessa båda utfall kan analyseras på ett olika sätt. Det är tydligt att svarsfrekvenserna skiljer sig mellan de båda undersökningarna. Den första har en acceptabel frekvens medan den andra har en lägre frekvens som påverkar säkerheten. Denna skillnad i svarsfrekvens innebär en potentiell risk för icke-randomiserat bortfall, vilket kan påverka representativiteten i urvalet. Resultaten bör därför tolkas med viss försiktighet.

För att säkerställa att skillnaden speglar en faktisk förändring i respondenternas attityder, snarare än en effekt av vilka som valt att svara, kan man göra en bortfallsanalys och en justering via viktning eller stratifiering. De aktuella undersökningarna har inte inhämtat den data som krävs för att göra dessa analyser.

Det är dock ofrånkomligt att uppmärksamma skillnaderna i utfallet samtidigt som att det är viktigt att ta hänsyn till den tid som förflutit mellan den första och den andra undersökningen. Där finns variation, men det har ändå givit de flesta respondenter gott om tid att jaga vildsvin.

Majoriteten av respondenterna har gått utbildningen minst fyra månader före enkätundersökningen vilket till viss del sammanfaller med den huvudsakliga jaktsäsongen. Det leder till att anta att trots att de är utbildade och att de sannolikt har jagat en del vildsvin under innevarande säsong (2024-25), till stor del varken ökat jakttrycket eller överlåtit vildsvin eller vildsvinskött. Det är intressant i sig.

Drivkraften att under denna tidsperiod överlåta vildsvinskött eller öka jakttrycket på vildsvin förefaller därmed inte vara speciellt stark. Det finns säkert ett otal aspekter som påverkar drivkraften att jaga vildsvin, men där det ändå på helåret 2025 fälldes fler än 125 000 vildsvin. Samtidigt sias det om att avskjutningen under säsongen 2024-25 mest sannolikt kommer att ha ökat markant i jämförelse med föregående säsong.

Jägarkåren i Sverige är betydligt större än de som valt att utbilda sig och därefter svarat på undersökningarna, så det är olämpligt att dra för många paralleller till vildsvinsjägarkåren i stort.

Resterande frågor i undersökning 2

En överväldigande majoritet svarar att vildsvinsstammen ökar eller är stabil sedan några år. Detta ligger helt i linje med vad antalet trikinanalyser och inrapporterade viltolyckor med vildsvin från 2024 visar. I och med detta kan representativiteten av respondenterna i förhållande till jägarkåren i stort öka, vilket kan stärka kvaliteten på undersökningarna.

Få respondenter (knappt 17%) svarar att de fäller fler vildsvin nu än före utbildningen. Detta trots att vildsvinsstammen förefaller vara stabil eller ökande. Cirka 10% svarar på nästa fråga att anledningen till den ökade avskjutningen är för att det numera ges möjlighet att överlåta vildsvin och vildsvinskött. Dessa båda andelar får sägas vara anmärkningsvärt låga och bör ställas i ljuset av ambitionen med Vildsvinspaketet som presenterats i inledningen av denna rapport. Därtill bör nämnas att det är en högre andel respondenter som förvisso ökat jakttrycket men av andra skäl än för att överlåta.

En icke obetydlig andel av respondenterna har *de facto* överlåtit vildsvin och/eller vildsvinskött (ca 37%). Sammanvägt med föregående stycke kan man möjligen uttolka att man till stor del jagar på som vanligt i mån av tid och ork (plus andra omständigheter såsom skyddsjaktsbehov i gröda) och att man överlåter till viss del, men att majoriteten inte gör det.

Detta knyter an till den uppföljande frågan om antalet överlåtna vildsvin sedan respondenterna gick utbildningen. Där har cirka en tredjedel av respondenterna uppgivit en siffra från ett till 30 vildsvin. Huruvida det är representativt för alla utbildade är oviss, men ger än en indikation om att det är relativt sett ganska få jägare som överlåter, och de som väl överlåter har överlåtit få vildsvin. Enstaka svar sticker ut vad gäller antal, vilket kan tänkas vara i linje med hur det är i jägarsamhället i stort. En del jägare lägger stor möda och tid på att jaga vildsvin och av olika anledningar. Det kan vara att det är en passion, att det är nödvändigt pga täta stammar lokalt eller som skyddsjakt, att efterfrågan på kött är stor osv. Fördelningen av antalet överlåtna vildsvin av respondenterna är snedvriden vilket tyder på stor variation i svaren.

Även när det gäller efterfrågan på vildsvinskött hos respondenterna finns variation. Ungefär hälften uppger att efterfrågan är medelgod och att vildsvin kan överlåtas då och då. Få uppger väldigt stor efterfrågan och de flesta övriga uppger antingen låg eller stor efterfrågan. Denna fråga är svårtolkad sett till hur efterfrågan kan omsättas i praktiken i form av respondenternas påföljande jakttryck och överlåtelse.

Att lämna in till VHA är för en del en väg att avyttra vildsvin eller göra återtag på köttet för vidare förmedling eller konsumtion i det egna hushållet. Fördelarna är bland annat att köttet kan nå de flesta typer av konsumenter direkt från VHA eller via grossist, att det med stor säkerhet hanteras på ett korrekt livsmedelshygieniskt vis samt att jägaren sparar tid.

Nackdelar att lämna in till VHA kan vara att:

- det kan anses vara för långa avstånd till närmaste VHA eller uppsamlingscentral
- att ersättningen från för inlämnade vildsvin VHA:n uppfattas som låg
- att VHA:n under vissa tider på året kan vara stängd för mottagning av vildsvin
- att VHA:n hellre ser större antal vildsvin ska levereras samtidigt.

I enkät-undersökningen uppger knappt en tredjedel att de använt sig av en VHA. En försiktig jämförelse med andelen vid VHA inlämnade vildsvin (av totalantalet trikinprovtaga på helårsbasis) kan göras och där det enligt Livsmedelsverket ligger på mellan 11-15% årligen. En större andel jägare uppger alltså att de lämnat in vildsvin till VHA än andelen vildsvin som årligen slaktas upp där i förhållande till avskjutningen. Detta kan möjligen handla om vilka som valt att gå utbildningen i hygien, samt vilka som valt att svara på enkätundersökningarna. Dessa personer är sannolikt mer intresserade och kunniga vad gäller slakt av vildsvin och kan därmed ha bättre kunskap om vilka möjligheter det finns att avyttra viltkött, varav inlämning till VHA är en väg.

En övervägande majoritet av respondenterna lämnar antingen in färre vildsvin till VHA än tidigare eller i ungefär samma omfattning som tidigare. På det stora hela skulle detta i framtiden kunna få betydelse för dessa anläggningars inflöde av vildsvin för vidare hantering i den kedjan. Huruvida det är negativt eller positivt går inte att fastställa eftersom det är till stor del är kopplat till efterfrågan av vildsvinskött på de marknader VHA verkar, samt i vilken utsträckning jägare önskar nyttja dem för återttagsslakt.

Vildsvin är svårare att hantera (ta ur inre organ och flå) än de flesta andra jaktbara viltarter, både tidsmässigt och för att kunna göra det på ett hygieniskt sätt. Detta innebär ofta större tidsinsatser för jägare och VHA vid hanteringen, vilket för VHA kan påverka vilken nivå av ersättning de kan betala. Den något mer komplicerade hanteringen kan innebära att VHA för inlämnade oavhudade vildsvin ofta behöver rensa och skära bort vissa delar av vildsvinen, vilket både påverkar den slutgiltiga vikten av slaktkroppen (som ligger till grund för ersättningen till jägaren), och hur mycket extra tid som VHA behöver lägga ner på hanteringen.

Ytterligare en faktor som påverkar slaktkroppens slutgiltiga vikt är om jägaren använt blyinnehållande ammunition eller inte. Det är större krav på att rensa upp och skära bort ben och kött runt skottkanalen för vildsvin skjutna med blyinnehållande ammunition än för vildsvin skjutna med blyfri ammunition. Därmed minskar vikten på slaktkroppen ytterligare vilket har en påverkan på inlämnarens ersättning. Majoriteten av svenska jägare använder blyinnehållande ammunition^{ex.8}, vilket utöver deposition av giftigt bly i naturen även minskar ersättningen för inlämnat vilt till VHA samt minskar mängden användbart viltkött.

⁸ <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1781708/FULLTEXT01.pdf>

Låt säga att det för varje "blyskjutet" vildsvin rensas bort (eller bör rensas bort) ca 0,5 kg mer kött än hos vildsvin skjutna med blyfri ammunition, och att ca 90% av svenska vildsvinsjägare använder blyinnehållande ammunition vid jakt på vildsvin. Kalenderåret 2024 fälldes minst 125 000 vildsvin (enligt trikinanalysstatistiken). Därmed rensades drygt 56 000 kilo potentiellt konsumerbart vildsvinskött bort, samtidigt som ett icke försumbart antal kilo bly deponerades i naturen. En detaljstudie på detta område med bättre vetenskapligt underlag och som även innefattar övrigt vilt skulle vara värdefullt att genomföra.

Att öka jakttrycket på vildsvin är ett önskemål från både beslutsfattare⁹ och intresseorganisationer¹⁰. Att vildsvin i olika områden orsakar skador i jordbruket är allmänt känt¹¹. En markägare äger rätten till jakt på sin eller sina fastigheter och denna rätt kan överlåtas till andra, till exempel i form av ett jaktarrende. Därmed ligger möjligheten att öka eller minska jakttrycket på vildsvin i handen hos jägarna. Vildsvinsjakt är på flera sätt utmanande och kräver både noggrannhet, kunskap, utrustning och framför allt tid.

Den sista frågan i den andra enkätundersökningen avhandlade vad som skulle kunna få respondenterna att öka jakttrycket på vildsvin. Knappt en tredjedel av uppger att tidsbrist är en orsak. Nästan 30% av dem uppger att de jagar så mycket som de känner för. En tredje relativt stor (totalt knappt 28%) och i sammanhanget viktig andel av respondenterna ger svar som är kopplade till VHA och då i form av tillgänglighet till VHA och ersättningen därifrån.

Detta innebär att knappt två tredjedelar av respondenterna antingen inte har möjlighet att öka jakttrycket eller inte vill öka jakttrycket. Övriga förefaller önska öka jakttrycket om det fanns bättre möjligheter att lämna in vildsvin till VHA och få skälig ersättning för inlämnade vildsvin. Denna information är viktig att beakta i ljuset av de önskemål om att öka jakttrycket på vildsvin som yttrats av olika aktörer.

⁹ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/02/uppdrag-att-ta-fram-en-atgardsplan-for-behov-av-minskad-vildsvinsstam/>

¹⁰ <https://www.lrf.se/nyheter/minska-vildsvinsstammen-rejalt/>

¹¹ <https://jordbruksverket.se/om-jordbruksverket/jordbruksverkets-officiella-statistik/jordbruksverkets-statistikrapporter/statistik/2024-06-18-viltskador-i-lantbruksgrador-2023>

Slutsatser

Diskrepansen mellan de två jämförbara frågorna i den första och andra undersökningen är intressant och bör undersökas närmare. Förslagsvis bör samma undersökningar upprepas i framtiden för att undersöka om diskrepansen kvarstår eller om annan intressant information framkommer. Utöver detta skulle en mer djuplodande undersökning vara av värde för att tydliggöra vilka incitament vildsvinsjägare har när det gäller överlåtelse av vildsvinskött, ökning av jakttrycket på vildsvin och att lämna in vildsvin till VHA. Här är VHAs åsikter i olika frågor av stor vikt.

Resultaten och tolkningen av den andra enkätundersökningen skulle stärkas om svarsfrekvensen var högre. Denna rapport är därmed att anse som en indikation på hur en del utbildade jägare tycker och tänker i olika frågor rörande överlåtelse, jakttryck, VHA etc. Utformningen av undersökningen kan diskuteras, men resultaten ger ändå viss insikt i delar av vildsvinsfrågan kopplat till jakttryck, överlåtelse och inlämning till VHA. Förhoppningsvis kan fler uppföljande undersökningar utföras framöver för att utröna om det skett förändringar ju längre tid som förflutit sedan hygienutbildningen genomfördes.